

Ako pretresemo to vprašanje prav po pravici, spoznamo, da mora sedanja nadloga kmetovavcov vprihodnje najhuje zadeti uživavce. Kmetovavci morajo zdaj delavce drago plačevati; tako jih pa ne bodo mogli vedno plačevati. Ni mogoče, da bi kmetijstvo tako obstalo, kakor je zdaj. Gotova zguba mu žuga. Davki in delavci vzamejo več, kakor dohodki donajajo. Manj žita bodo tedaj sejali, in cena bo mogla zopet poskočiti; saj že zdaj ne moremo brez zgube kmetovati.

Ako še dalje tako ostane, morajo delavci od prenapete dnine (lona) odjenjati, ali mora pa gospodarstvo nehati. Čeravno je pri železnicah še tu in tam veliko delavcov, čas vendar ni več deleč, da bodo železne ceste vse dodelane. Koliko huje bo potem za delavce, ko bodo o višji ceni živeža postopali!

Jasno je pa kot beli dan, da bo moglo tudi obertništvo in kupčijstvo terpeti, ko se bo zavoljo manjšega zaslužka delavcov tudi manj povžilo v deželi, in gotovo je, da bo ta splošna nezgoda toliko beržeje prišla, kolikor globokeje so se kmetovavci zakopali.

To vprašanje preiskovati pa ni samo kmetovavcom zanimivo, temuč vsem, vsem stanovom: podložnim kakor tudi vladi sami. V jutrovih deželah imajo pregovor: „Govoriti je srebro, molčati pa zlato“. Al s tem pregovorom ondi niso deleč prišli. Ako se ravno mnogi kmetovavci še tega pregovora derže, vendar v tako velicah in resnih rečeh, kakoršne so tukaj, ni čas molčati. „Govoriti“ pa ni, vse obstoječe grajati ali po rečeh kričati, ktere se ne dajo doséči, ampak vse mirno in jasno prevdarjati in svoje prepričanje spodobno pa odkritoserčno povedati.

Želeti morem tedaj le, naj govori vsaki, komur bije sercé za domovino in cesarja, tako, kakor sem si jez prizadeval govoriti. —

Zbor je z veliko slavo sprejel ta govor iskrenega gospoda c. k. ministerskega svetovavca.

Poduk

za take, kateri niso zdravniki, kako oživljati dozdevno-mertve in pomagati v naglih smertnih nevarnostih.

Kako z zmerznjeneci ravnati.

1. Zmerznjenec je treba na senéh, na vozu ali na nosilnicah, katerim se podloži snega, slame, sená ali rezance, prenesti na pripravno mesto, toda skerbno, da se mu mraza oterpnjene in kerhke ušesa, ustnice, persti, nos itd. ne odlomijo.

2. Tam, kjer se zmerznjenec oživlja, ne smé biti zakurjeno, pa tudi sapa ne smé vleči.

Najpripravniše mesto za to je kak hram, skeden ali kaka veža.

3. Tu se zrežejo zmerznjencu oblačila previdno z života, položi se na sneg kake pedi visoko zložen, pokrije se do ust in nosnic tudi kake pedi na debelo s snegom, kateri naj se mu povsod k životu dobro pritisne. Ta snežena odeja zmerznjenca lepo počasi ogreje.

4. Zmerznjenec mora tako dolgo na tej postelji ostati, da se popolnoma otája in da se gibčnost vrátú, trupla in udov verne.

5. Ako se na kakem mestu sneg raztaja, je treba družega naložiti in ga kakor spervega k životu pritiskati.

6. Ako manjka snega, se mora život zmerznjenca zaviti v kôce, kateri so bili z merzlo vodo zmôčeni, in kateri se od časa do časa polivajo. Če pa tacih kocov ni, se mora v vodi otajevati, kateri se je pridjalo prav drobno stolčenega ledú.

7. Kadar se zmerznjenec otaja, ga je iz snega, iz mokrih kocov ali iz merzle vode uzeti, z nepogrétimi rujuhami obrisati, v nezakurjeno hišo na hladno navadno

posteljo položiti in v hladno odejo zaviti. Bog obvari ga koj greti!

8. Ko se je život tako omečil in gibčen postal, se še le zavije prvič v mlačne, potem pa v topleje rujuhe, da se počasi ogreje; razodéti pa se ne smé. Ogrevá se še s tem, da se pokladajo po kraji života in med noge in roke sogreti in v cunje zaviti kamni ali cegli, ali z vrelo vodo napolnjeni in dobro zamašeni verčki.

9. Če bi se ne čutilo, da človek diha in da mu žila ali serce treplje, se mu poškopé obraz, gole persi in trebuh z merzlo vodo, in segá se med tem po podplatih ali z zmôčenim peresom v nosnicah in v goltancu, toda to se mora prav previdno goditi.

10. Prav dobro je, va-nj sapa dihati; zatisnejo se mu zavoljo tega s perstmi nosnice, in usta, ktere se mu morajo poprej osnažiti, potem vdihne kdo z lastnimi ustmi čistega zraka ali lufta va-nj, pa ne presilno, in v tem mu pritiska trebuh z dlanmi previdno in po lahkem proti persam. To se večkrat ponavlja.

11. Najberžeje se pa stori, da začne smerznjeni zopet sopsti in da se mu začne krí zopet pretakati, če mu položimo dlani na sredo trebuha, in zmérno pa po lahkoma proti persam pritiskamo z majhnimi, navadnemu in mirnemu sopenju enacimi prenehleji, ker mu tako persi lahko stiskamo, in ko odjenjujemo, zopet razprostiramo. Tako naj se dela neprenehoma dalj časa, in sicer tudi še potem, in ravno potem še, kadar začnejo žile in serce bolj in bolj trepati. Da je začel zmerznjenec dihati, spoznamo, da napeta preponka (Zwerchfell) ne pripuša, da bi se trebuh tako lahko proti persam pritiskati dal, kakor pred. Navadno začne potem glasno sopsti. V začetku ponehuje večkrat zmerznjenec sopsti. Zavoljo tega mu se mora večkrat na trebuh tako pritiskati, kakor je bilo rečeno.

12. Zdaj še le se zakuri v peči počasi, toda ne preveč, in oživljenemu se dá, če more požérati, skledica mlačne kamilčne ali bezgove vode z žlico vina ali gorkega ola, za živež pa goveje juhe.

13. Če zmerznjenca kak otajan ud bolí, se mu mora v mlačne rujuhe zaviti; če bi pa uda celó nič ne čutil, se mu umiva in dergne z merzlo vodo.

14. Nikoli se mu ne smejo močno dišeče reči, kakor jelenovec ali salmijakovec, pod nos dajati; tudi persi, trebuh, noge in roke s cunjami, kertačami itd. ne dergniti, ker take reči bolj škodjejo kakor pomagajo.

Dober svét kovačem, oglarjem in vsem, ki imajo opraviti z ogljem.

Kovači, dimnikarji, oglarji in vsi, kateri imajo opraviti z dimom in ogljem, potrebujejo veliko mjíla (žajfe), da si speró s telesa černíno. Lahko si prihranijo dela in stroškov, ako si v jeseni naberejo divjega kostanja. Kadar hočejo, da bodo beli, naj nekoliko kostanjev na drobno zmeljejo in se s tem umijejo namesto žajfe, in vidili bojo, da jim bojo roke in obraz pred beli, kakor če se umijejo s kakoršno koli še tako drago žajfo. Vsak kovač naj si tedaj poleg svoje hiše vsadí divjega kostanja! (Slov. Novine).

Napáke slovenskega pisanja.

Spisal Fr. Levstik.

(Konec.)

Slovenec naj bi se ne bal kritike, ampak še prosil naj bi je, kakor vsakdanjega kruha, da bi nam Bog poslal možá z bistro glavó, z ostrim peresom, kateri bi iz naše dozdanje revščine izplel ljuliko in druge smeti; kateri bi nam luč prižgal, in „pravo pot pokazal v deželo duhov.“ Al koli-